

**RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ
PO IV KWARTAŁACH 2011 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Warszawa, 6 kwietnia 2012 r.

Autorzy:

Jolanta Zwierzchowska (Departament Inspekcji Ubezpieczeniowych i Emerytalnych)

Edwina Urbańska (Departament Nadzoru Ubezpieczeniowego)

Tomasz Filak (Departament Nadzoru Ubezpieczeniowego)

Agnieszka Mańkowska (Departament Nadzoru Ubezpieczeniowego)

Mariusz Kokoszkiewicz (Departament Nadzoru Ubezpieczeniowego)

Przemysław Grądek (Departament Monitorowania Ryzyk)

Natalia Bednarczyk (Departament Licencji Ubezpieczeniowych i Emerytalnych)

Rafał Czajkowski (Departament Licencji Ubezpieczeniowych i Emerytalnych)

Jadwiga Rajwer (Departament Licencji Ubezpieczeniowych i Emerytalnych)

Edyta Zabielska (Departament Licencji Ubezpieczeniowych i Emerytalnych)

SŁOWA KLUCZOWE: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI, WYPŁACALNOŚĆ

SYNTEZA

W raporcie zostały zaprezentowane podstawowe informacje dotyczące podmiotów rynku ubezpieczeń i reasekuracji według stanu na koniec IV kwartału 2011 r. zagregowane na podstawie kwartalnych sprawozdań finansowych i statystycznych przekazanych do organu nadzoru przez krajowe zakłady ubezpieczeń¹ obejmujące m.in. przychody i koszty działalności, strukturę aktywów i pasywów, wyniki finansowe oraz wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń. Przedstawiono także podstawowe tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu IV kwartałów 2011 r. i podjęto próbę wyjaśnienia i uzasadnienia zmian.

Sektor ubezpieczeń ogółem odnotował zysk techniczny (na poziomie wyższym o prawie 64% niż w analogicznym okresie roku ubiegłego) i zysk finansowy (na poziomie niższym o ponad 9% niż w analogicznym okresie roku ubiegłego).

W dziale ubezpieczeń na życie odnotowano spadek zysku technicznego (o blisko 7% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Główną przyczyną osiągnięcia niższych wyników w dziale I był dynamiczny wzrost świadczeń oraz spadek przychodów z lokat. Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń o spadku wyniku technicznego w dziale I zdecydował przede wszystkim niższy wynik w ubezpieczeniach grupy 1.

W dziale ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wypracowany został zysk techniczny w wysokości 0,43 mld zł (w analogicznym okresie roku ubiegłego została wykazana strata techniczna na poziomie 1,28 mld zł - co było głównie konsekwencją wzrostu odszkodowań i świadczeń na skutek szkód powstałych w wyniku srogiej zimy, opadów śniegu i podtopień, powodzi, jak również straty z ubezpieczeń komunikacyjnych). W dziale II do odnotowania zysku technicznego przyczynił się głównie wzrost składki zarobionej na udziale własnym (głównie dzięki obserwowanym już w poprzednich kwartałach podwyżkom taryf w ubezpieczeniach komunikacyjnych i ubezpieczeniach szkód spowodowanych żywiołami oraz pozostałych szkód rzeczowych) oraz zmniejszenie odszkodowań i świadczeń (brak szkód katastroficznych). Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń o poprawie wyniku technicznego w dziale II zdecydowało głównie wykazanie zysku technicznego w grupie 3 i 8 oraz ograniczenie straty w grupie 10.

W portfelu ubezpieczeń działu I nadal dominują ubezpieczenia grupy 1, przy czym istotną część tych ubezpieczeń stanowią ubezpieczenia o charakterze inwestycyjnym. Obserwowany jest powrót do ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (wzrost składki przypisanej w tej grupie ubezpieczeń) i stopniowe odchodzenie od ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym oferowanych w ramach ubezpieczeń grupy 1 (tzw. „polisolokaty” i ubezpieczeniowych produktów strukturyzowanych).

W dziale II następuje wzrost składki przypisanej w ubezpieczeniach komunikacyjnych tj. OC komunikacyjnego (grupa 10) oraz auto-casco (grupa 3), jak również wzrost składki przypisanej w ubezpieczeniach szkód spowodowanych żywiołami oraz pozostałych szkód rzeczowych (grupy 8 i 9), co w znacznej mierze wynika z licznych zmian wysokości taryf w zakresie tych ubezpieczeń, które miały miejsce w 2010 i 2011 r. W dziale II nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (OC i auto-casco), które stanowią 56,78% portfela ubezpieczeń.

Wypłacalność sektora kształtuje się na bezpiecznym poziomie. Na dzień 31 grudnia 2011 r. wszystkie zakłady ubezpieczeń spełniały wymóg pokrycia marginesu wypłacalności/kapitału gwarancyjnego środkami własnymi oraz pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami.

¹ Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń

SPIS TREŚCI

1.	ZMIANY PRAWNE MAJĄCE WPŁYW NA SEKTOR UBEZPIECZENIOWY	5
2.	ANALIZA DANYCH O SEKTORZE UBEZPIECZEŃ	8
2.1.	PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	8
2.2.	PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI	8
2.2.1.	STRUKTURA PORTFELA UBEZPIECZEŃ.....	9
2.2.2.	KONCENTRACJA RYNKU UBEZPIECZEŃ	10
2.2.3.	PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ.....	11
2.3.	KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI	12
2.3.1.	ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA.....	12
2.3.2.	KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	13
2.3.3.	KOSZTY ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ LOKACYJNĄ	14
2.4.	WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	14
2.4.1.	WYNIK TECHNICZNY	14
2.4.2.	WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ.....	15
2.4.3.	WYNIK FINANSOWY NETTO	16
2.4.4.	WSKAŹNIKI RENTOWNOŚCI.....	19
2.5.	AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	19
2.5.1.	LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ (LOKATY Z POZYCJI B AKTYWÓW)	20
2.6.	PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	21
2.6.1.	KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	21
2.6.2.	BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE	22
2.6.3.	REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO.....	22
2.7.	WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	24
2.7.1.	POKRYCIE MARGINESU WYPŁACALNOŚCI ŚRODKAMI WŁASNYMI	24
2.7.2.	POKRYCIE KAPITAŁU GWARANCYJNEGO ŚRODKAMI WŁASNYMI.....	25
2.7.3.	POKRYCIE REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH AKTYWAMI SPEŁNIAJĄCYMI WARUNKI OKREŚLONE W USTAWIE.....	25
3.	PLANY FINANSOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ NA IV KWARTAŁ 2011 R. I ICH REALIZACJA	27
3.1.	REALIZACJA PLANÓW FINANSOWYCH ZA IV KWARTAŁ 2011 R.....	27
	SPIS TABEL.....	31
	SPIS WYKRESÓW	32

1. Zmiany prawne mające wpływ na sektor ubezpieczeniowy

Odnosząc się do najważniejszych zmian prawnych dotyczących działalności ubezpieczeniowej w roku 2011, należy wskazać w szczególności na następujące przepisy:

- Nowelizacja ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66 z późn. zm), na mocy art. 10 ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2011 r. Nr 75, poz. 398). Zmiana ta weszła w życie z dniem 1 maja 2011 r.

Przedmiotem zmian było uchylenie przepisu art. 3 ust. 8 pkt 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, zgodnie z którym zakład ubezpieczeń mógł bezpośrednio lub poprzez pośredników ubezpieczeniowych ustanowionych na podstawie odrębnych przepisów wykonywać działalność na rzecz otwartych funduszy emerytalnych.

- Nowelizacja ustawy o działalności ubezpieczeniowej polegająca na uchyleniu w art. 129 ust. 3-5 oraz art. 130 na mocy art. 78 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 80, poz. 432). Zmiana ta weszła w życie z dniem 16 maja 2011 r.

Przedmiotem zmian było dostosowanie przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej do wymogów unijnych, określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I), (Dz.U. UE L z dnia 4 lipca 2008 r.) w zakresie obowiązywania norm kolizyjnych, które to reguluje ww. Rozporządzenie.

- Nowelizacja ustawy o działalności ubezpieczeniowej polegająca na wprowadzeniu zmian na mocy art. 47 ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorstw (Dz.U. z 2011 r. Nr 106, poz. 622). Zmiany te weszły w życie z dniem 1 lipca 2011 r.

Zmiany polegały na modyfikacji wymogów dotyczących wniosku składanego przez założycieli zakładu ubezpieczeń o udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej oraz wniosku zagranicznego zakładu ubezpieczeń o udzielenie zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej przez główny oddział na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W szczególności, w miejsce zaświadczenia o niekaralności wprowadzono możliwość złożenia stosownego oświadczenia.

- Nowelizacja ustawy o działalności ubezpieczeniowej na mocy art. 167 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654). Zmiany te weszły w życie z dniem 1 lipca 2011 r.

W związku z uchyleniem ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89, z późn. zm.) oraz uchwaleniem ustawy o działalności leczniczej, w ramach art. 167 ww. ustawy wprowadzono odesłanie do przepisów ustawy o działalności leczniczej.

- Nowelizacja ustawy o działalności ubezpieczeniowej dokonana na mocy art. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 133, poz. 767). Zmiana ta weszła w życie z dniem 13 lipca 2011 r.

Przedmiotem zmian było usunięcie przepisów art. 224 oraz art. 224a ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

- Nowelizacja ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym i Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1153, z późn. zm.) dokonana na mocy art. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ww. ustawy. Zmiana ta weszła w życie z dniem 18 listopada 2011 r.

Przedmiotem zmian była redakcja przepisu określającego zakres czynności jakich nie może podejmować Rzecznik Ubezpieczonych oraz pracownicy jego biura.

- Nowelizacja ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1153 z późn. zm.) dokonana na mocy art. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 205, poz. 1210) oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej na mocy art. 4 ww. ustawy. Zmiany te weszły w życie z dniem 11 lutego 2012 r.

Nowelizacja dotyczyła wielu zagadnień związanych z przepisami o ubezpieczeniach obowiązkowych. W szczególności, uregulowano kwestię tzw. podwójnego ubezpieczenia OC komunikacyjnego, tj. sytuację, gdy na skutek przeniesienia własności pojazdu i przedłużenia się umowy ubezpieczenia, nowy właściciel będzie objęty ochroną z tytułu więcej niż jednej umowy ubezpieczenia. Zgodnie z nowymi przepisami, właścicielowi w takim przypadku przysługuje prawo wypowiedzenia automatycznie przedłużonej umowy ubezpieczenia OC komunikacyjnego w przypadku, gdy wykupił już OC komunikacyjne w innym towarzystwie. Na mocy nowelizacji wprowadzono czternastodniowy termin, w którym zakład ubezpieczeń ma obowiązek przedstawić organowi nadzoru informacje o taryfach składek ubezpieczeniowych za ubezpieczenie obowiązkowe OC wraz z podstawą ich ustalenia. Wprowadzono także regulację umożliwiającą zakładowi ubezpieczeń żądanie odpowiedniej zmiany składki ubezpieczeniowej w przypadku, gdy ubezpieczający nie przekazał zakładowi ubezpieczeń znanych sobie okoliczności, o które zakład ubezpieczeń zapytywał przed zawarciem umowy ubezpieczenia obowiązkowego i które pociągają za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego. W ramach nowelizacji skrócono także termin do powiadomienia zakładu ubezpieczeń o fakcie przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego i o danych posiadacza, na którego przeniesiono prawo własności pojazdu (z 30 do 14 dni). Doprecyzowano także, iż umowa ubezpieczenia obowiązkowego nie może obejmować ochroną okresu poprzedzającego zawarcie umowy oraz dokonano zmiany niektórych definicji ustawowych takich jak: „pojazd historyczny”, „ubezpieczenie graniczne”, „Porozumienie Wielostronne”, czy „sygnatariusz Porozumienia Wielostronnego”.

W odniesieniu do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, przedmiotem zmian była redakcja przepisów odnoszących się do definicji reprezentanta do spraw roszczeń (art. 2 ust. 1 pkt 10), określenie i dodanie przesłanek jakie musi spełniać kandydat na ww. reprezentanta oraz określeniu danych przekazywanych przez zakład ubezpieczeń do UFG dotyczących rzeczonoego reprezentanta (art. 10a), a także dodanie do katalogu osób, które zakład ubezpieczeń ma obowiązek poinformować zakład ubezpieczeń po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową (obok ubezpieczającego lub ubezpieczonego także poszkodowanego i uprawnionego). Ponadto, wprowadzono obowiązek przechowywania przez zakład ubezpieczeń dokumentów i informacji o zajściu ww. zdarzenia do czasu upływu terminu przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia. Na mocy nowelizacji wprowadzono także przepis, zgodnie z którym zawiadomienia i oświadczenia składane w związku z zawartą umową ubezpieczenia agentowi uznaje się za złożone zakładowi ubezpieczeń, w imieniu lub na rzecz którego agent ubezpieczeniowy działa (art. 16a) oraz wprowadzono przepis odnoszący się do możliwości mechanicznego odtworzenia podpisu osoby reprezentującej zakład ubezpieczeń na dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia (art. 26 ust. 1a).

- Nowelizacja ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, na mocy art. 15 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. z 2011 r. Nr 232, poz. 1378). Zmiana ta weszła w życie 1 stycznia 2012 r.

Zmiana polegała na dodaniu w art. 13 ww. ustawy ustępu 3aa wprowadzającego możliwość przekazania przez zakład ubezpieczeń pisemnych informacji określonych w art. 13 ust. 2 – 3a, za zgodą ubezpieczającego, za pomocą środków komunikacji

elektronicznej, pod warunkiem opatrzenia tych wiadomości bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu w rozumieniu przepisów ustawy o podpisie elektronicznym.

2. Analiza danych o sektorze ubezpieczeń

2.1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na koniec IV kwartału 2011 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadały 62 krajowe zakłady ubezpieczeń (29 zakładów ubezpieczeń na życie oraz 33 zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych, w tym jeden zakład reasekuracji).

Wśród krajowych zakładów ubezpieczeń działalność ubezpieczeniową prowadziło 28 zakładów ubezpieczeń na życie oraz 33 zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (w tym 1 zakład reasekuracji – **PTR S.A.**). Jeden zakład ubezpieczeń – **UNIVERSUM-ŻYCIE TU S.A.** znajdował się w dobrowolnej likwidacji.

Okoliczności, które wpłynęły na zmianę w liczbie podmiotów ubezpieczeniowych mające miejsce w analizowanym okresie:

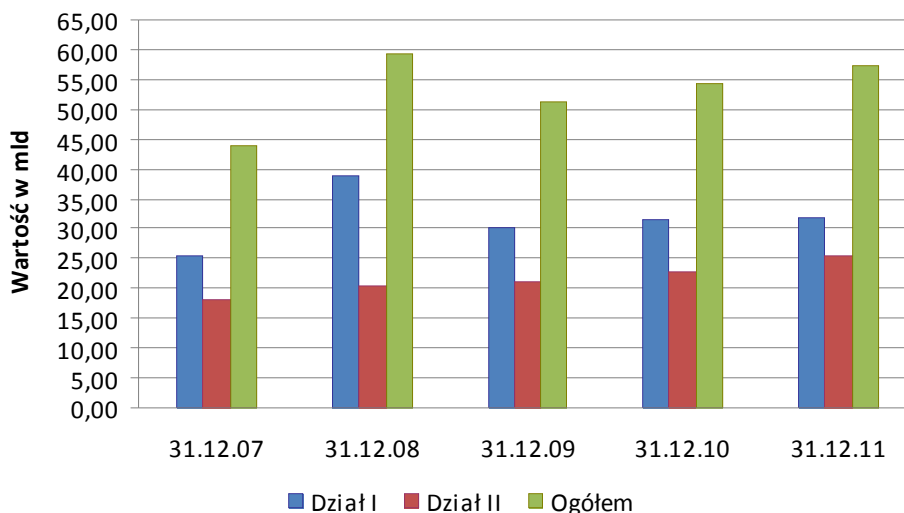
- **TUW BEZPIECZNY DOM** w dniu 17 marca 2011 r. został wykreślony z KRS (uprawomocnienie wykreślenia z KRS nastąpiło 13 kwietnia 2011 r.),
- połączenie z dniem 30 listopada 2011 r. dwóch zakładów ubezpieczeń: **PAPTUnŻIR AMPLICO LIFE S.A.** z **METLIFE TUŃ S.A.** Po połączeniu zakład funkcjonuje pod firmą **PAPTUnŻIR AMPLICO LIFE S.A.**

Łączna liczba zakładów zagranicznych notyfikowanych w Polsce w ramach swobody świadczenia usług lub prowadzących działalność poprzez oddział na koniec IV kwartału 2011 r. wynosiła 577 (w tym 19 oddziałów zakładów ubezpieczeń i 1 oddział zakładu reasekuracji).

2.2. Przychody zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

Na koniec IV kwartału 2011 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 57,15 mld zł i była o 5,51% (2,99 mld zł) wyższa, niż w analogicznym okresie poprzedniego roku, kiedy to jej wartość wynosiła 54,16 mld zł.

Wykres 1. Wartość składki przypisanej brutto w IV kwartałach w latach 2007-2011

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Składka zakładów ubezpieczeń na życie (dział I)

Po IV kwartałach 2011 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie wyniosła 31,85 mld zł, co stanowiło wzrost o 1,35% (o 0,43 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r., kiedy to osiągnęła wartość 31,42 mld zł.

Po IV kwartałach 2011 r. trzy grupy ubezpieczeń działu I (grupa 3, grupa 4, grupa 5) zanotowały wzrost wartości składki przypisanej brutto w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. Największy pod względem wartości wzrost, o 2,19 mld zł, tj. o 26,95% (z 8,12 mld zł do 10,31 mld zł) zanotowano w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym). Natomiast istotny spadek nastąpił w grupie 1 (ubezpieczenia na życie), wartość składki przypisanej brutto zmniejszyła się o 1,90 mld zł tj. o 10,14% (z 18,76 mld zł do 16,86 mld zł).

Składka zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

Po IV kwartałach 2011 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych wyniosła 25,30 mld zł, co stanowiło wzrost o 11,26% (2,56 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r., kiedy to osiągnęła wartość 22,74 mld zł.

Największy wzrost składki przypisanej brutto odnotowano w następujących grupach ubezpieczeń:

- w grupie 10 (OC komunikacyjne) w stosunku do roku poprzedniego o 1,07 mld zł tj. 14,23% (z 7,53 mld zł do 8,60 mld zł),
- w grupie 3 (ubezpieczenia auto-casco) o 0,51 mld zł, tj. 9,68% (z 5,26 mld zł do 5,77 mld zł),
- w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowane żywiołami) o 0,43 mld zł, tj. 17,80% (z 2,40 mld zł do 2,83 mld zł).

Wzrost składki przypisanej brutto w ubezpieczeniu OC komunikacyjnym jest w dużej mierze spowodowany zmianami tariff składek.

Spadek składki przypisanej brutto w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego miał natomiast miejsce w przypadku 5 grup ubezpieczeń, z czego największy:

- w grupie 17 (ubezpieczenia ochrony prawnej) o 0,07 mld zł, tj. 29,20% (z 0,24 mld zł do 0,17 mld zł),
- w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej) o 0,02 mld zł, tj. 1,91% (z 1,27 mld zł do 1,24 mld zł).

2.2.1. Struktura portfela ubezpieczeń

Struktura składki przypisanej brutto działu I

W strukturze ubezpieczeń działu I po IV kwartałach 2011 r. przeważały ubezpieczenia na życie (grupa 1) stanowiące 52,94% składki przypisanej brutto działu I. Należy zaznaczyć, iż 2,62% składki przypisanej brutto w grupie 1 stanowi składka przypisana brutto z ubezpieczeniowych produktów strukturyzowanych² (1,57 mld zł). Ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (grupa 3) stanowiły 32,36% łącznej składki, przy czym część składki przypisanej w tej grupie pochodzi z UFK lokujących środki finansowe w instrumenty strukturyzowane lub instrumenty pochodne

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia na życie (grupa 1) stanowiące 52,94% składki działu

² Ubezpieczeniowe produkty strukturyzowane stanowią najczęściej połączenie ubezpieczenia na życie i dożycie lub ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Są to produkty z gwarancją ochrony kapitału, w których zyski zależą od inwestycji w instrumenty pochodne.

w związku z oferowaniem ubezpieczeniowych produktów strukturyzowanych.³ Kolejną pozycję zajmowały uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5) stanowiące 13,95% składki. Udział ubezpieczeń posagowych (grupa 2) i rentowych (grupa 4) był nieznaczny i wynosił odpowiednio: 0,35% i 0,31% składki przypisanej brutto działu I. Reasekuracja czynna stanowi 0,09% składki przypisanej brutto dla całego działu I.

Analizując zmiany w strukturze składki przypisanej brutto w IV kwartałach 2011 r. w stosunku do analogicznego okresu 2010 r., można zauważyć spadek udziału ubezpieczeń na życie (grupa 1) o 6,76 p.p. (z 59,70%) oraz wzrost udziału ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (grupa 3) – o 6,52 p.p. (z 25,84%). Powyższe może wynikać z obserwowanego już w 2010 r. odchodzenia od ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym oferowanych w ramach grupy 1 i powrotu do ubezpieczeń związanych z UFK.

Struktura składki przypisanej brutto działu II

W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych w IV kwartałach 2011 r. dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10) stanowiące łącznie 56,78% składki przypisanej brutto działu II, przy czym udział ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wynosił 33,99%, natomiast ubezpieczeń auto-casco 22,80%.

Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 19,04% składki. Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 6,64%, ubezpieczenia finansowe (grupa 14-16) o udziale 6,40% oraz pozostałe ubezpieczenia OC, poza OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (grupa 11-13) o udziale 5,87%.

Porównując strukturę rynku działu II w IV kwartałach 2011 r. w stosunku do analogicznego okresu 2010 r., należy wskazać na wzrost udziału ubezpieczeń komunikacyjnych w rynku pomimo spadku udziału ubezpieczeń grupy 3 z 23,14% do 22,80% (o 0,34 p.p.). Udział ubezpieczeń grupy 10 wzrósł z 33,10% do 33,99% (o 0,88 p.p.). Natomiast warto zauważyć spadek udziału ubezpieczeń wypadkowych (grupa 1), których udział zmniejszył się z 5,58% do 4,92% (o 0,66 p.p.). Jest to największy spadek udziału w rynku działu II w IV kwartałach 2011 r. w stosunku do IV kwartałów 2010 r. Duże zmniejszenie udziału w rynku działu II nastąpiło również w przypadku grupy 16 (o 0,42 p.p., tj. z 3,4% do 3,05%), grupy 17 (o 0,38 p.p., tj. z 1,05% do 0,67%) oraz grupy 15 (o 0,20 p.p., tj. z 1,40% do 1,20%).

2.2.2. Koncentracja rynku ubezpieczeń

Polski rynek ubezpieczeń charakteryzuje się dość wysokim stopniem koncentracji, pomimo iż udział największych zakładów systematycznie się zmniejsza. Wyższy poziom koncentracji ma miejsce w dziale II. Po IV kwartałach 2011 r. udział w składce przypisanej brutto:

- trzech największych zakładów działu I - 46,66%,
- pięciu największych zakładów działu I - 58,74%,
- trzech największych zakładów ubezpieczeń działu II - 52,07%,
- pięciu największych zakładów ubezpieczeń działu II - 63,63%.

Zakłady ubezpieczeń o największych udziałach składki przypisanej brutto po IV kwartałach 2010 r. i 2011 r. w podziale na dział I i dział II zostały przedstawione w poniższej tabeli.

W strukturze ubezpieczeń osobowych i majątkowych dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 56,78% składki działu

Polski rynek ubezpieczeń charakteryzuje się dość wysokim stopniem koncentracji

³ Udział UFK, które lokują środki finansowe w instrumenty strukturyzowane lub instrumenty pochodne w związku z oferowaniem ubezpieczeń strukturyzowanych w łącznej kwocie aktywów UFK według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniósł 6,24% i wzrósł o 4,44 p.p. w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2010 r.

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń o największych udziałach w rynku (mierzonym wielkością składki przypisanej brutto) po IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	31.12.10	Zakład ubezpieczeń	31.12.11
Dział I				
1	PZU ŻYCIE SA	29,60%	PZU ŻYCIE SA	30,79%
2	TUnŻ EUROPA S.A.	12,46%	TUnŻ EUROPA S.A.	8,05%
3	TUnŻ WARTA S.A.	8,01%	TUnŻ WARTA S.A.	7,81%
4	ING TUnŻ S.A.	6,36%	ING TUnŻ S.A.	6,40%
5	NORDEA POLSKA TUnŻ S.A.	6,17%	AVIVA TUnŻ S.A.	5,68%
Razem		62,60%	Razem	58,74%
Dział II				
1	PZU SA	34,23%	PZU SA	32,60%
2	STU ERGO HESTIA S.A.	10,31%	STU ERGO HESTIA S.A.	10,47%
3	WARTA S.A.	8,77%	WARTA S.A.	9,01%
4	ALLIANZ POLSKA S.A.	7,63%	ALLIANZ POLSKA S.A.	7,35%
5	INTERRISK TU S.A.VIG	4,60%	INTERRISK TU S.A.VIG	4,21%
Razem		65,54%	Razem	63,63%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.3. Przychody z działalności lokacyjnej

Przychody z działalności lokacyjnej, z lokat na ryzyko zakładu ubezpieczeń oraz na ryzyko ubezpieczających, w okresie IV kwartałów 2011 r. wyniosły 10,10 mld zł, co stanowiło spadek o 24,04% (tj. o 3,19 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r., kiedy to osiągnęły wartość 13,29 mld zł. Związane jest to ze spadkiem przychodów z działalności lokacyjnej w dziale I o 28,68% (z 7,80 mld zł do 5,56 mld zł, tj. o 2,24 mld zł) i w dziale II o 17,44% (z 5,49 mld zł do 4,54 mld zł, tj. o 0,96 mld zł). W dziale I przychody z działalności lokacyjnej spadły w porównaniu z IV kwartałami 2010 r. głównie w związku ze spadkiem wyniku dodatniego z realizacji lokat i niezrealizowanych zysków z lokat. Powyższe związane jest głównie ze spadkiem wartości aktywów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych powiązanych z akcjami. Niższe przychody z działalności lokacyjnej w dziale II wynikają natomiast z niższych w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. przychodów z lokat w jednostkach podporządkowanych.

Przychody z działalności lokacyjnej z lokat z pozycji B aktywów w okresie IV kwartałów 2011 r. ogółem były niższe o 11,71% (o 1,05 mld zł) w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. i wyniosły 7,94 mld zł (spadek z wartości 9,00 mld zł), w tym 57,11% tych przychodów stanowiły przychody zakładów ubezpieczeń majątkowych i osobowych. Wartość przychodów zakładów ubezpieczeń działu I osiągnęła 3,41 mld zł, co oznacza spadek o 2,72%, czyli o 0,10 mld zł w stosunku do analogicznego okresu 2010 r., kiedy to wyniosły 3,50 mld zł.

W strukturze przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń ogółem dominują przychody z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu (36,49%), przychody z akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych (22,41%), niezrealizowane zyski z lokat – głównie z lokat ubezpieczeń na życie gdzie ryzyko inwestycyjne ponosi ubezpieczający (17,80%) oraz wynik dodatni z realizacji lokat (13,31%).

Zauważalne są duże różnice pomiędzy strukturami przychodów w poszczególnych działach ubezpieczeń (co w dużej mierze związane jest ze strukturą lokat). W dziale I 39,61% stanowią przychody z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu (głównie przychody z dłużnych papierów wartościowych Skarbu Państwa), a 28,11% przychodów pochodzi z niezrealizowanych zysków z lokat. Przychody z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń działu II

W obu działach ubezpieczeń nastąpił spadek udziału 5 największych zakładów ubezpieczeń

Spadek przychodów z działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń o 24,04%

w 44,00% pochodziły z akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych⁴, w 32,67% z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu i w 12,56% z wyniku dodatniego z realizacji lokat.

2.3. Koszty zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

2.3.1. Odszkodowania i świadczenia

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty związane z wypłatą odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W IV kwartałach 2011 r. zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 39,81 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów. Wartość ta wzrosła o 8,31%, czyli o 3,06 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem w 2010 r., kiedy to wyniosła 36,75 mld zł.

Odszkodowania i świadczenia zakładów ubezpieczeń na życie

W dziale I w IV kwartałach 2011 r. zostało wypłaconych 26,07 mld zł świadczeń brutto (65,49% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), czyli o 15,43% (o 3,49 mld zł) więcej niż w IV kwartałach poprzedniego roku (wzrost z wartości 22,58 mld zł). Na wzrost wartości świadczeń miały wpływ głównie wyższe wypłaty świadczeń w ramach grupy 1 (wzrost wartości z 16,09 mld zł do 18,37 mld zł, tj. 14,17%) oraz grupy 3, w której nastąpił wzrost wypłaconych odszkodowań i świadczeń o 24,04%, tj. o 1,12 mld zł.

Odszkodowania i świadczenia zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W dziale II odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w IV kwartałach 2011 r. wyniosły 13,74 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. spadły o 3,03%, tj. o 0,43 mld zł (spadek z 14,17 mld zł). Wzrost wypłaconych odszkodowań i świadczeń odnotowały 24 zakłady ubezpieczeń, zaś 9 zakładów zanotowało spadek.

Na spadek odszkodowań i świadczeń w dziale II znaczący wpływ miały odszkodowania i świadczenia wypłacone przede wszystkim w związku z ubezpieczeniami grupy 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami)⁵, grupy 3 (auto-casco) oraz grupy 14 (ubezpieczenia kredytu).

Należy wskazać, że największy spadek odszkodowań nastąpił w ubezpieczeniach grupy 8 (o 40,58%), a następnie w ubezpieczeniach grupy 14 i 3. Duży spadek w przypadku grupy 8 związany był z brakiem szkód o charakterze katastroficznym, które miały miejsce w 2010 r.

Natomiast największy wzrost odszkodowań nastąpił w ubezpieczeniach grupy 9, głównie z powodu wypłat z tytułu przymrozków oraz ujemnych skutków przezimowania, a następnie w ubezpieczeniach grupy 10.

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznaczają na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia. Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w czterech kwartałach 2011 r. spadł w porównaniu z czterema kwartałami 2010 r. z 72,48% do 63,93%, tj. o 8,55 p.p. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale I wzrosła o ponad 15%, co jest skutkiem wzrostu wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w grupie 1 i 3 i świadczenia wypłacone brutto spadły o około 3%

⁴ Głównie w wyniku otrzymania przez PZU SA dywidendy od PZU Życie SA - zgodnie z podjętą w dniu 30 czerwca 2011 r. przez ZWZ PZU Życie SA uchwałą w sprawie podziału zysku PZU ŻYCIE SA za rok obrotowy 2010, dywidenda w kwocie 1 987 mln zł została wypłacona w dniu 19 sierpnia 2011 r.

⁵ Z danych dotyczących zawartych umów ubezpieczenia, w których ubezpieczeniem objęte są bezpośrednie i pośrednie skutki deszczy nawalnych oraz huraganów, według stanu na dzień 30 września 2011 r. wynika, że odszkodowania wypłacone brutto w III kwartałach 2011 r., wynoszące 150 973 tys. zł stanowiły 1,46% wszystkich odszkodowań wypłaconych w IV kwartałach 2011 r.

blisko 64% składki zarobionej na udziale własnym. Najwyższą szkodowością w IV kwartałach 2011 r. charakteryzowały się:

- grupa 10 – ubezpieczenia OC komunikacyjne (81,00%),
- grupa 6 – ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej (76,65%),
- grupa 11- ubezpieczenia OC wynikające z posiadania statków powietrznych, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (74,99%),
- grupa 18 – ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania (72,90%),
- grupa 13 – ubezpieczenia OC ogólne (72,32%),
- grupa 12 - ubezpieczenia OC żeglugi morskiej i śródlądowej (69,43%),
- grupa 3 – ubezpieczenia auto-casco (68,15%),
- grupa 7 – ubezpieczenia przedmiotów w transporcie (61,57%).

2.3.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród wydatków zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują koszty akwizycji, koszty administracyjne oraz prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów.

W IV kwartałach 2011 r. koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 12,24 mld zł, co stanowiło wzrost o 5,55%, tj. o 0,64 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. (wzrost z wartości 11,60 mld zł). Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 23,50 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym, przy czym w ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły około 17,66 zł, natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych około 32,46 zł. Łącznie koszty administracyjne i akwizycji wyniosły w IV kwartałach 2011 r. 12,94 mld zł i wzrosły w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. o 7,02% tj. o 0,85 mld zł (wzrost z poziomu 12,09 mld zł).

Koszty działalności ubezpieczeniowej (obejmujące koszty akwizycji i koszty administracyjne) wzrosły o 5,55%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości około 23,50 zł z każdych 100 zł składki

Do wzrostu kosztów działalności ubezpieczeniowej, pomimo spadku kosztów administracyjnych, przyczynił się wzrost kosztów akwizycji.

Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz). Obejmują również płacone cedentom prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach. W IV kwartałach 2011 r. koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 9,37 mld zł i były wyższe o 11,51% (tj. o 0,97 mld zł) w stosunku do czterech kwartałów 2010 r., kiedy to wyniosły 8,41 mld zł. Koszty akwizycji łącznie stanowiły 16,39% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń. Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 4,01 mld zł (wzrost o 8,16%, tj. o 0,30 mld zł w porównaniu z danymi za cztery kwartały 2010 r.) i stanowiły 12,58% składki przypisanej brutto działu I. W dziale II koszty te wyniosły 5,36 mld zł (wzrost o 14,14%, tj. o 0,66 mld zł) i stanowiły 21,19% składki przypisanej brutto działu II.

Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp. Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w IV kwartałach 2011 r. wyniosły 3,57 mld zł (spadek o 3,19%, tj. o 0,12 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. związany ze spadkiem w dziale II), w tym 1,63 mld zł w dziale I oraz 1,94 mld zł w dziale II. Koszty te ogółem stanowiły 6,24% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń. Udział kosztów administracyjnych w składce przypisanej brutto działu I wynosi 5,12%, a działu II 7,65%.

2.3.3. Koszty związane z działalnością lokacyjną

Koszty działalności lokacyjnej wszystkich zakładów ubezpieczeń w IV kwartałach 2011 r. wyniosły 7,38 mld zł, co stanowiło wzrost o 350,02% (tj. o 5,74 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r., kiedy to osiągnęły wartość 1,64 mld zł.

Koszty działalności lokacyjnej wzrosły o blisko 5,75 mld zł

W dziale I koszty te osiągnęły 6,56 mld zł (wzrost z wartości 0,99 mld zł, tj. 563,59% z poziomu 5,58 mld zł w IV kwartale 2010 r.). Wzrost kosztów działalności lokacyjnej w dziale I związany jest przede wszystkim ze zwiększeniem o 3,48 mld zł niezrealizowanych strat na lokatach przede wszystkim w ubezpieczeniach z grupy 3 oraz wzrostem wyniku ujemnego z realizacji lokat (2,42 mld zł). Powyższe związane jest głównie ze spadkiem wartości aktywów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych powiązanych z akcjami (spadek indeksu WIG w 2011 r. wyniósł 21,68%). W dziale II koszty działalności lokacyjnej wyniosły 0,81 mld zł (wzrost o 25,27%, tj. o 0,16 mld zł).

Koszty działalności lokacyjnej z lokat z pozycji B. aktywów w IV kwartałach 2011 r. ogółem były wyższe o 87,96% (o 0,83 mld zł) w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. i wyniosły 1,78 mld zł (wzrost z 0,94 mld zł). Koszty działalności lokacyjnej z lokat z pozycji B. aktywów zakładów ubezpieczeń działu I osiągnęły w IV kwartałach 2011 r. wartość 0,96 mld zł. W porównaniu z wartością uzyskaną w roku poprzednim zanotowano wzrost tych kosztów o 226,57%, czyli o 0,67 mld zł (wzrost z wartości 0,29 mld zł).

W strukturze kosztów działalności lokacyjnej ogółem dominują niezrealizowane straty na lokatach, które stanowiły 57,64% kosztów oraz wynik ujemny z realizacji lokat, który stanowił 39,28%.

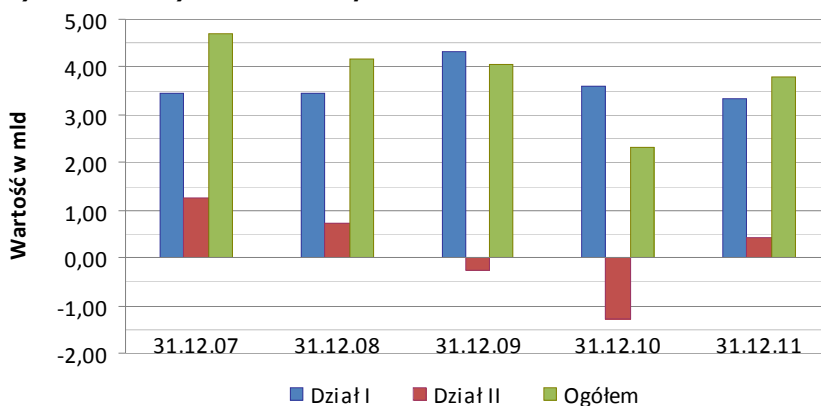
Rozpatrując z kolei strukturę kosztów działalności lokacyjnej wg rodzajów lokat (z pozycji B aktywów) należy zauważyć, że w kosztach tych dominują koszty związane z akcjami i udziałami (34,24% kosztów). Ponadto 32,93% kosztów, to koszty wynikające z instrumentów pochodnych.

2.4. Wyniki zakładów ubezpieczeń

2.4.1. Wynik techniczny

W IV kwartałach 2011 r. odnotowano zysk techniczny sektora ubezpieczeń na poziomie 3,77 mld zł (wzrost o 63,64%, tj. o 1,47 mld zł w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego). W okresie tym w dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 3,35 mld zł (spadek o 6,90%, tj. o 0,25 mld zł), a w dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk wyniósł 0,43 mld zł (po IV kwartałach 2010 r. wykazana została strata techniczna w wysokości 1,28 mld zł).

Wykres 2. Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń w IV kwartałach w latach 2007–2011

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń na życie

Po IV kwartałach 2011 r. dodatni wynik techniczny został wypracowany we wszystkich grupach ubezpieczeń na życie z wyjątkiem grupy 4, w której strata techniczna wyniosła 0,01 mld zł. Największy zysk techniczny, w wysokości 1,45 mld zł, odnotowano w grupie 5, a w następnej kolejności w grupie 1, w której wyniósł 1,25 mld zł.

W 4 grupach ubezpieczeń w dziale I wypracowany został dodatni wynik techniczny.

Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

Wzrost wyniku technicznego w dziale II, który spowodował wykazanie zysku technicznego (w analogicznym okresie roku ubiegłego dział II wykazał stratę techniczną) związany był przede wszystkim ze zmniejszeniem odszkodowań i świadczeń oraz wzrostem składki zarobionej na udziale własnym. Istotna poprawa wyniku technicznego nastąpiła w grupie 3 i 8, w których osiągnięty został zysk techniczny (w analogicznym okresie roku ubiegłego wykazana została strata techniczna). W przypadku grupy 10 nastąpiło zmniejszenie straty technicznej. Należy wskazać, że w 2010 r. istotnie negatywny wpływ na wynik techniczny w tych grupach ubezpieczeń miały zdarzenia pogodowe takie jak: sroga zima, zalegające opady śniegu, podtopienia i powodzie.

W dziale II zakłady odnotowały zysk techniczny wynikający głównie z zysku technicznego w grupie 1, 3, 8, 14, 15 i 16 oraz ograniczonej straty technicznej w grupie 10

Dodatkowo, na poprawę wyników technicznych w ubezpieczeniach grupy 3 i 10 miały wpływ dokonywane przez zakłady ubezpieczeń zmiany tariff (w 2010 r. zakłady ubezpieczeń poinformowały organ nadzoru łącznie o 49 zmianach tariff składek w ubezpieczeniach OC komunikacyjnego, natomiast w IV kwartałach 2011 r. zakłady ubezpieczeń poinformowały organ nadzoru łącznie o 58 zmianach tariff w ubezpieczeniach OC komunikacyjnego).

Należy wskazać, że dodatni wynik techniczny osiągnięty został w 11 grupach ubezpieczeń, najbardziej rentowne okazały się ubezpieczenia grupy 1 (ubezpieczenia wypadkowe) oraz grupy 3 (auto-casco), w których zysk techniczny wyniósł po 0,33 mld zł.

2.4.2. Wynik z działalności lokacyjnej

Należy zauważyć, że w przypadku zakładów ubezpieczeń na życie działalność lokacyjna jest ujęta w technicznym rachunku ubezpieczeń, więc omawiany powyżej wynik techniczny tego działu, prezentuje zarówno wynik z działalności ubezpieczeniowej, jak i lokacyjnej.

Wynik z działalności lokacyjnej ogółem wynosił po IV kwartałach 2011 r. 2,72 mld zł (po IV kwartałach 2010 r. 11,65 mld zł), czyli o 8,93 mld zł mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Zakłady ubezpieczeń na życie wykazały z działalności lokacyjnej stratę w wysokości 1,00 mld zł, (po IV kwartałach 2010 r. zysk w wysokości 6,81 mld zł), z kolei zakłady ubezpieczeń działu II wykazały z działalności lokacyjnej zysk w wysokości 3,72 mld zł (spadek o 23,18%).

Tabela 2. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł)

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	12.10	12.11	Zmiana	Zmiana w %	12.10	12.11	Zmiana	Zmiana w %
Wynik z działalności lokacyjnej (ogółem)	6 807,22	-1 004,43	-7 811,65	-114,76	4 843,20	3 720,78	-1 122,42	-23,18
Przychody z działalności lokacyjnej (ogółem)	7 796,47	5 560,15	-2 236,32	-28,68	5 493,76	4 535,72	-958,04	-17,44
I. Przychody z lokat	5 234,55	3 997,10	-1 237,44	-23,64	5 227,55	4 301,31	-926,24	-17,72
1. Przychody z lokat w nieruchomości	1,78	1,70	-0,08	-4,33	15,21	14,91	-0,30	-1,96
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	365,76	267,68	-98,08	-26,82	3 187,88	2 001,16	-1 186,73	-37,23
2.1. z udziałów i akcji	364,37	266,68	-97,69	-26,81	3 183,88	1 995,82	-1 188,06	-37,31
2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	1,39	1,00	-0,39	-28,09	4,00	5,33	1,33	33,37

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	12.10	12.11	Zmiana	Zmiana w %	12.10	12.11	Zmiana	Zmiana w %
2.3. z pozostałych lokat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. Przychody z innych lokat finansowych	2 922,55	2 947,17	24,62	0,84	1 492,35	1 710,90	218,55	14,65
3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	93,73	141,20	47,47	50,64	37,11	55,65	18,54	49,95
3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	2 150,82	2 202,59	51,77	2,41	1 326,36	1 481,64	155,28	11,71
3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	647,78	572,03	-75,75	-11,69	68,03	92,26	24,23	35,62
3.4. z pozostałych lokat	30,22	31,34	1,12	3,71	60,84	81,35	20,51	33,70
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	74,27	6,51	-67,76	-91,23	77,27	4,69	-72,58	-93,93
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	1 870,18	774,04	-1 096,14	-58,61	454,84	569,65	114,81	25,24
II. Nie zrealizowane zyski z lokat	2 561,92	1 563,05	-998,87	-38,99	266,21	234,41	-31,80	-11,95
Koszty działalności lokacyjnej (ogółem)	989,25	6 564,59	5 575,34	563,59	650,56	814,94	164,38	25,27
I. Koszty działalności lokacyjnej	450,23	2 545,21	2 094,97	465,31	395,94	580,78	184,84	46,68
1. Koszty utrzymania nieruchomości	0,33	2,22	1,89	577,37	6,62	11,29	4,67	70,64
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	93,11	107,63	14,52	15,59	67,17	79,09	11,92	17,75
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	17,12	12,50	-4,63	-27,03	132,69	14,56	-118,13	-89,03
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	339,67	2 422,87	2 083,19	613,29	189,47	475,84	286,37	151,14
II. Nie zrealizowane straty na lokatach	539,02	4 019,38	3 480,36	645,69	254,62	234,16	-20,46	-8,04

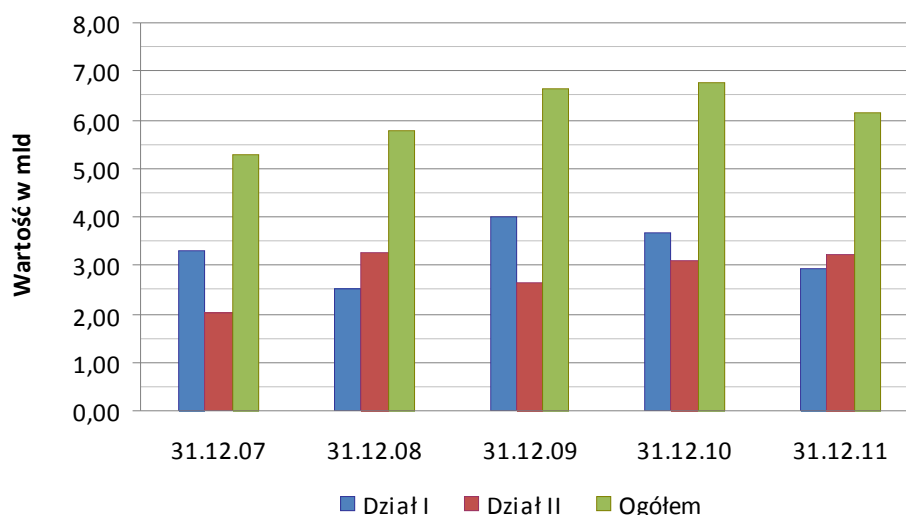
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.4.3. Wynik finansowy netto

Wynik finansowy netto sektora ubezpieczeń w IV kwartałach 2011 r. wyniósł 6,13 mld zł i zmniejszył się o 9,14% tj. o 0,62 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r., kiedy to osiągnął 6,75 mld zł. Wynik finansowy netto działu I wyniósł 2,92 mld zł i w porównaniu z IV kwartałami poprzedniego roku zmniejszył się o 20,01%, tj. o 0,73 mld zł (wówczas jego wartość wynosiła 3,65 mld zł). W dziale II wynik finansowy netto osiągnął wartość 3,21 mld zł. W odniesieniu do IV kwartałów 2010 r., kiedy to jego wartość wynosiła 3,09 mld zł, zanotował on wzrost o 0,11 mld zł (3,70%).

Sektor ubezpieczeń wykazał niższy zysk finansowy.

Wykres 3. Wynik finansowy netto zakładów ubezpieczeń w IV kwartałach 2007-2011

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

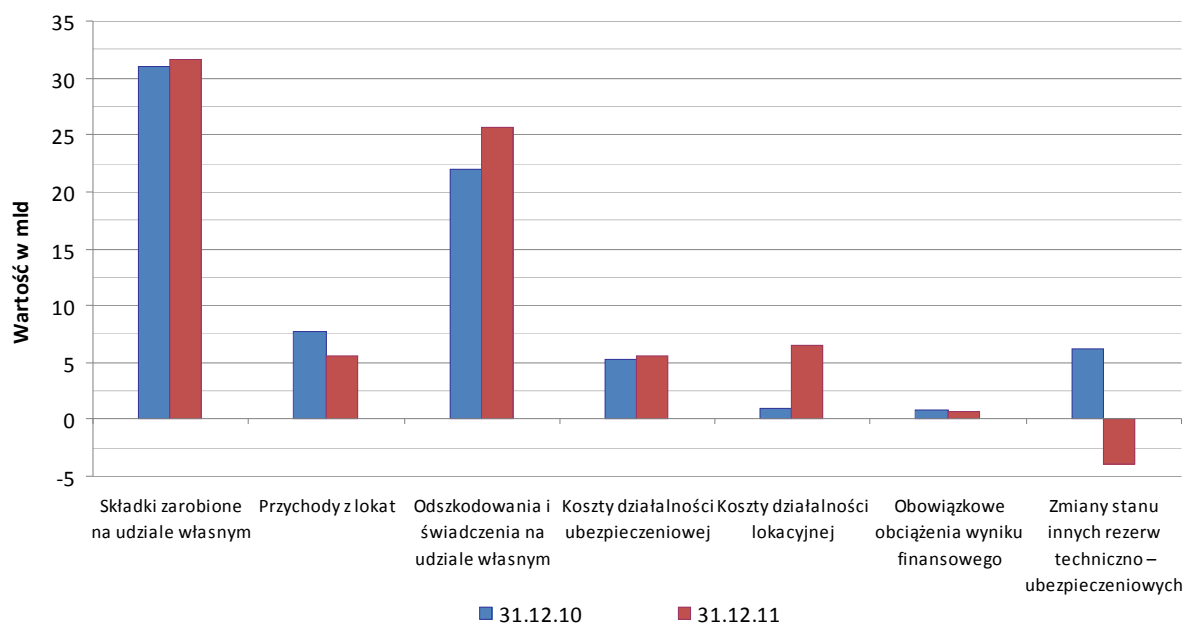
Wynik finansowy zakładów ubezpieczeń działu I

Tabela 3. Wybrane elementy rachunku technicznego oraz rachunku zysków i strat w dziale I w IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.

Wyszczególnienie	Wartość (w mln zł)		Zmiana	
	31.12.10	31.12.11	w mln zł	w %
Przychody ogółem	39 267,79	37 836,55	-1 431,24	-3,64
Składki zarobione na udziale własnym	30 981,85	31 554,71	572,87	1,85
Przychody z lokat	7 796,47	5 560,15	-2 236,32	-28,68
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	339,95	553,66	213,71	62,87
Pozostałe przychody operacyjne	149,53	168,03	18,50	12,37
Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	
Koszty ogółem	35 615,02	34 914,77	-700,25	-1,97
Odszkodowania i świadczenia na udziale własnym z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw	21 976,82	25 575,86	3 599,04	16,38
Zmiany stanu innych rezerw techniczno – ubezpieczeniowych	6 134,26	-3 853,84	-9 988,10	-162,82
Premie i rabaty dla ubezpieczonych na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw	55,37	33,10	-22,27	-40,22
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5 255,30	5 573,01	317,70	6,05
Koszty działalności lokacyjnej	989,25	6 564,59	5 575,34	563,59
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	272,98	168,60	-104,38	-38,24
Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	0,00	0,00	0,00	
Pozostałe koszty operacyjne	146,06	207,21	61,16	41,87
Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	784,98	646,24	-138,73	-17,67
Wynik finansowy netto	3 652,77	2 921,78	-730,99	-20,01

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wykres 4. Źródła poprawy/pogorszenia wyniku finansowego w dziale I w IV kwartałach 2011 r. w porównaniu z rokiem poprzednim

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

W dziale I na wynik finansowy w IV kwartałach 2011 r. (spadek w porównaniu z poprzednim rokiem), wpłynęły przede wszystkim wzrost odszkodowań i świadczeń oraz spadek wyniku z działalności lokacyjnej. Należy jednak podkreślić, że ze względu na istotny udział ubezpieczeń inwestycyjnych w dziale I, wysoki wzrost kosztów działalności lokacyjnej został w znacznej mierze zrównoważony poprzez zmniejszenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych związanych z tymi ubezpieczeniami.

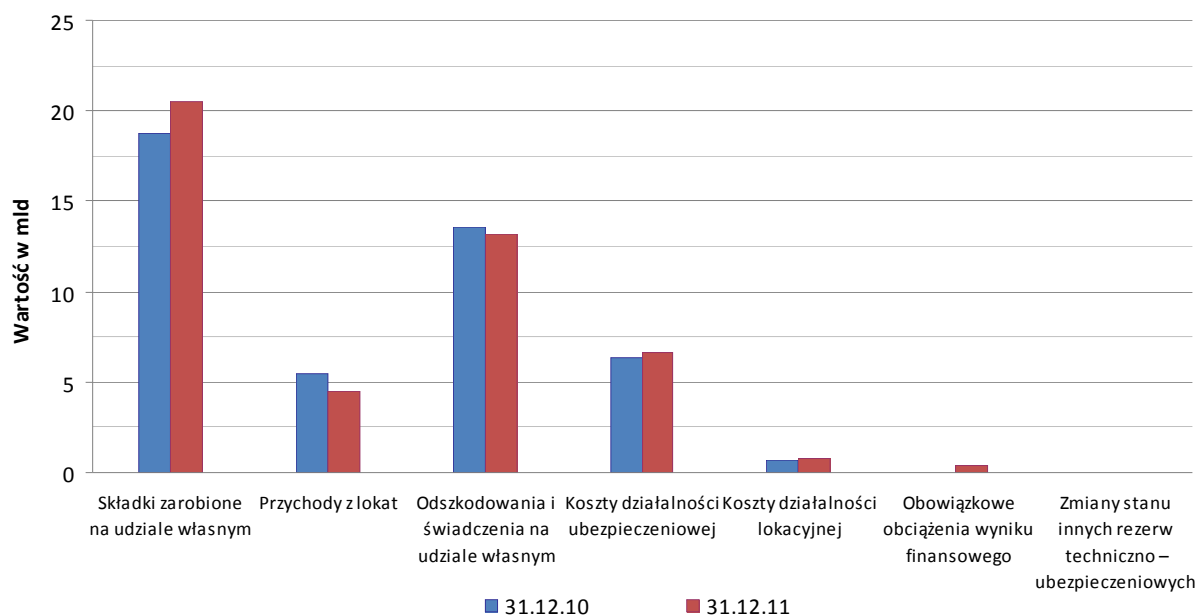
Wynik finansowy zakładów ubezpieczeń działu II

Tabela 4. Wybrane elementy rachunku technicznego oraz rachunku zysków i strat w dziale II w IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.

Wyszczególnienie	Wartość (w mln zł)		Zmiana	
	31.12.10	31.12.11	w mln zł	w %
Przychody ogółem	24 688,03	25 619,19	931,16	3,77
Składki zarobione na udziale własnym	18 730,03	20 551,66	1 821,63	9,73
Przychody z lokat	5 493,76	4 535,72	-958,04	-17,44
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	207,01	282,38	75,38	36,41
Pozostałe przychody operacyjne	257,23	249,42	-7,81	-3,04
Zyski nadzwyczajne	0,01	0,01	0,00	-5,49
Koszty ogółem	21 593,83	22 410,63	816,80	3,78
Odszkodowania i świadczenia na udziale własnym z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw	13 578,35	13 139,59	-438,76	-3,23
Zmiany stanu innych rezerw techniczno – ubezpieczeniowych	-2,54	0,67	3,20	-126,25
Premie i rabaty dla ubezpieczonych na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw	33,71	45,00	11,29	33,50
Koszty działalności ubezpieczeniowej	6 344,74	6 671,34	326,61	5,15
Koszty działalności lokacyjnej	650,56	814,94	164,38	25,27
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	649,29	859,59	210,30	32,39
Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	-18,53	75,38	93,91	-506,80
Pozostałe koszty operacyjne	341,28	446,22	104,94	30,75
Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	16,96	357,91	340,94	2 009,69
Wynik finansowy netto	3 094,21	3 208,56	114,36	3,70

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wykres 5. Źródła poprawy/pogorszenia wyniku finansowego w dziale II w IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

W dziale II na wzrost zysku finansowego w IV kwartałach 2011 r., w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, wpłynął głównie wzrost składki zarobionej oraz spadek wartości odszkodowań i świadczeń, pomimo niższych przychodów z lokat.

2.4.4. Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego brutto lub netto przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń bądź z działalności ubezpieczeniowej.

- **Wskaźnik rentowności sprzedaży netto** informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto. Wskazuje, ile złotych zysku generuje jedna złotówka składki przypisanej brutto. W IV kwartałach 2011 r. 100 zł składki przypisanej brutto przyniosło dla całego sektora około 10,73 zł zysku, przy czym w dziale I 9,17 zł, a w dziale II 12,68 zł, podczas gdy w 2010 r. 12,46 zł (ogółem), 11,63 zł w dziale I oraz 13,61 zł w dziale II.
- **Wskaźnik rentowności kapitałów (ROE)** w IV kwartałach 2011 r. kształtował się na poziomie 19,79% dla całego sektora (spadek z 21,85%, tj. o 2,05 p.p. w stosunku do 2010 r.), podczas gdy w dziale I wyniósł 22,89% (spadek z 27,60%, tj. o 4,71 p.p.) oraz 17,63% w dziale II (wzrost z 17,53%, tj. o 0,09 p.p.).
- **Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)** w IV kwartałach 2011 r. kształtował się na poziomie 4,20% dla sektora ubezpieczeń ogółem (spadek z 4,65%, tj. o 0,45 p.p. w porównaniu z 2010 r.), 3,25% w dziale I (spadek z 3,89%, tj. o 0,64 p.p.) oraz 5,70% w dziale II (spadek z 6,04%, tj. o 0,34 p.p.).
- **Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej** wykazuje wyrażoną procentowo relację dochodów z lokat do średniej wartości lokat bilansowych i stanowi podstawowe kryterium oceniające efektywność zarządzania portfelem lokat.

W IV kwartałach 2011 r. nastąpił spadek rentowności działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń. Wartość wskaźnika dla całego sektora ubezpieczeń wynosiła 2,08%, przy czym w dziale I -1,15%, a w dziale II 8,56%. W roku poprzednim wskaźniki te wyniosły 9,03% dla całego sektora ubezpieczeń, 7,83% dla zakładów ubezpieczeń działu I oraz 11,51% dla zakładów ubezpieczeń działu II. Ujemna rentowność działalności lokacyjnej w dziale I wynika z istotnego wzrostu niezrealizowanych strat na lokatach, co było związane głównie ze spadkiem wartości aktywów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych powiązanych z rynkiem akcji.

2.5. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 146,13 mld zł i wzrosła w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. o 0,66%, tj. o 0,96 mld zł (z 145,17 mld zł).

- Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie, równe 89,86 mld zł, spadły o 4,37% (z 93,97 mld zł, tj. o 4,11 mld zł) w porównaniu z IV kwartałem 2010 r.
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość aktywów wyniosła 56,28 mld zł, co w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. stanowi wzrost o 9,90% tj. o 5,07 mld zł (z 51,20 mld zł).

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 63,46% sumy bilansowej oraz aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, których udział w sumie bilansowej wynosi 25,64%.

Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie zmniejszyły się, natomiast aktywa zakładów ubezpieczeń majątkowych zwiększyły się

Tabela 5. Główne pozycje aktywów zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w latach 2007-2011

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Dział I					
Lokaty (poz. B aktywów)	40 408,67	54 462,50	50 927,55	50 755,56	47 329,14
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	36 031,40	26 345,88	32 812,64	38 932,35	37 464,94
Należności	815,65	953,08	1 040,51	928,49	1 055,11
Suma bilansowa	79 618,99	85 090,96	87 894,88	93 965,97	89 859,14
Dział II					
Lokaty (poz. B aktywów)	40 796,36	45 113,09	43 053,95	41 516,49	45 414,19
Należności	3 464,40	3 711,21	4 143,79	4 882,52	5 445,31
Suma bilansowa	47 283,16	52 818,48	51 090,41	51 204,34	56 275,23
Ogółem					
Lokaty (poz. B aktywów)	81 205,03	99 575,59	93 981,50	92 272,05	92 743,34
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	36 031,40	26 345,88	32 812,64	38 932,35	37 464,94
Należności	4 280,05	4 664,29	5 184,31	5 811,01	6 500,42
Suma bilansowa	126 902,16	137 909,44	138 985,30	145 170,31	146 134,38

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.5.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń (lokaty z pozycji B aktywów)

Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 92,74 mld zł, co w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. stanowi wzrost o 0,51%, tj. o 0,47 mld zł (z 92,27 mld zł). Główną pozycję w strukturze lokat stanowią dłużne papiery wartościowe (głównie dłużne papiery wartościowe Skarbu Państwa) i depozyty bankowe, których udział wynosi odpowiednio: 62,80% oraz 13,89%.

W zakładach ubezpieczeń na życie, na koniec IV kwartału 2011 r., lokaty z pozycji B aktywów wyniosły 47,33 mld zł, co oznacza, że w stosunku do stanu na koniec IV kwartału 2010 r. zmniejszyły się o 6,75%, tj. o 3,43 mld zł (z 50,76 mld zł).

Udział lokat B. w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 52,67%, a udział aktywów netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający wynosi 41,69%.

Udział dłużnych papierów wartościowych i depozytów bankowych w lokatach zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł odpowiednio: 63,28% oraz 20,59%. Zmiana w porównaniu ze stanem na koniec IV kwartału 2010 r. wyniosła odpowiednio: (-) 0,70 p.p. (z 63,97%) oraz (-) 2,93 p.p. (z 23,52%).

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość lokat na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 45,41 mld zł, co stanowi wzrost w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. o 9,39%, tj. o 3,90 mld zł (z wartości 41,52 mld zł).

Dominującymi pozycjami w strukturze lokat zakładów ubezpieczeń działu II były dłużne papiery wartościowe i lokaty w jednostkach podporządkowanych, których udział w lokatach wyniósł odpowiednio: 62,31% oraz 18,00%. Zmiana udziału w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. wyniosła odpowiednio: 0,57 p.p. oraz (-)2,63 p.p. (z 61,74% oraz z 20,63%). Depozyty bankowe stanowiły 6,91% lokat ogółem zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

Tabela 6. Struktura lokat zakładów ubezpieczeń w latach 2007-2011

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Dział I					
Nieruchomości	0,62%	0,71%	0,78%	0,79%	0,82%
Lokaty w jednostkach podporządkowanych	3,92%	2,61%	3,01%	3,11%	3,26%
Akcje i udziały	6,47%	4,58%	5,49%	6,53%	10,64%
Dłużne papiery wartościowe	73,77%	56,81%	64,82%	63,97%	63,28%
Pozyczki	4,34%	1,06%	0,80%	1,95%	1,30%
Depozyty bankowe	10,63%	34,02%	24,03%	23,52%	20,59%
Pozostałe lokaty	0,26%	0,21%	1,06%	0,13%	0,11%
Dział II					
Nieruchomości	1,64%	2,01%	2,19%	2,27%	2,04%

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Lokaty w jednostkach podporządkowanych	19,42%	16,87%	21,18%	20,63%	18,00%
Akcje i udziały	9,02%	5,99%	7,28%	8,48%	7,77%
Dłużne papiery wartościowe	62,00%	66,78%	63,56%	61,74%	62,31%
Pożyczki	1,74%	0,95%	0,92%	1,96%	2,84%
Depozyty bankowe	6,13%	7,28%	4,75%	4,75%	6,91%
Pozostałe lokaty	0,05%	0,11%	0,13%	0,18%	0,14%
Ogółem					
Nieruchomości	1,13%	1,30%	1,43%	1,46%	1,42%
Lokaty w jednostkach podporządkowanych	11,71%	9,07%	11,33%	10,99%	10,48%
Akcje i udziały	7,75%	5,22%	6,31%	7,40%	9,23%
Dłużne papiery wartościowe	67,86%	61,33%	64,25%	62,97%	62,80%
Pożyczki	3,03%	1,01%	0,85%	1,95%	2,05%
Depozyty bankowe	8,37%	21,90%	15,20%	15,08%	13,89%
Pozostałe lokaty	0,15%	0,16%	0,64%	0,15%	0,12%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.6. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw na udziale własnym w sumie bilansowej na koniec IV kwartału 2011 r. wyniósł 70,93%, natomiast kapitały własne stanowiły 21,19% wartości sumy bilansowej.

Tabela 7. Główne pozycje pasywów zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w latach 2007-2011

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Dział I					
Kapitały własne	11 297,86	11 460,14	13 512,97	13 234,92	12 765,73
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	65 724,83	71 004,33	71 240,36	77 198,39	73 019,92
Udział reasekuratorów w rezerwach	667,10	1 467,78	1 491,12	1 425,04	1 000,82
Zobowiązania i fundusze specjalne	1 383,22	1 449,34	1 469,12	1 685,69	2 574,85
Suma bilansowa	79 618,99	85 090,96	87 894,88	93 965,97	89 859,15
Dział II					
Kapitały własne	21 506,51	24 219,35	15 643,43	17 648,81	18 203,90
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	24 229,10	26 941,41	28 922,27	32 602,42	36 265,29
Udział reasekuratorów w rezerwach	2 922,26	3 017,18	3 168,49	4 061,52	4 638,13
Zobowiązania i fundusze specjalne	2 134,64	2 607,95	7 649,73	2 676,69	3 508,17
Suma bilansowa	47 283,16	52 818,48	51 090,41	51 204,34	56 275,23
Ogółem					
Kapitały własne	32 804,37	35 679,49	29 156,40	30 883,73	30 969,63
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	89 953,93	97 945,74	100 162,63	109 800,81	109 285,21
Udział reasekuratorów w rezerwach	3 589,36	4 484,96	4 659,61	5 486,55	5 638,95
Zobowiązania i fundusze specjalne	3 517,86	4 057,30	9 118,85	4 362,38	6 083,02
Suma bilansowa	126 902,16	137 909,44	138 985,30	145 170,31	146 134,38

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.6.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 30,97 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego roku zwiększyła się o 0,28%, tj. o 0,09 mld zł (z 30,88 mld zł).

Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na życie na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 12,77 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego roku ich wartość zmniejszyła się o 3,55%, tj. o 0,47 mld zł (z 13,23 mld zł).

Wartość kapitałów własnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 18,20 mld zł. Kapitały te wzrosły o 0,56 mld zł, tj. 3,15% w stosunku do poprzedniego roku (z 17,65 mld zł).

W 2011 r. zostało wydanych 13 decyzji w sprawie wyrażenia zgody na zmianę statutów w zakresie podwyższenia kapitału zakładowego oraz 2 decyzje w sprawie wyrażenia zgody na zmianę statutów w zakresie obniżenia kapitału zakładowego.

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto oraz kapitały własne

Wartość kapitałów własnych spadła w dziale I oraz wzrosła w dziale II

2.6.2. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 4,47 mld zł (2,01 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,46 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 77,05% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 69,65% w dziale I oraz 84,38% w dziale II). Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 10 krajów dominuje kapitał austriacki wynoszący 32,55% (inwestycje o łącznej wartości 1,45 mld zł). Wysoki jest również udział kapitału niemieckiego (łącznie 0,93 mld zł, co stanowi 20,75% wartości inwestycji zagranicznych) i kapitału holenderskiego, stanowiący 16,58% (0,74 mld zł).

W IV kwartałach 2011 r. działalność ubezpieczeniową prowadziło 45 zakładów ubezpieczeń z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego⁶ oraz 16 zakładów ubezpieczeń z przeważającym udziałem kapitału krajowego⁷.

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń, z uwagi na pochodzenie, dominuje kapitał austriacki oraz niemiecki

2.6.3. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 109,29 mld zł, w tym 5,64 mld zł (5,16% rezerw brutto) stanowił udział reasekuratorów. W porównaniu z IV kwartałem 2010 r., rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto spadły o 0,47%, tj. o 0,52 mld zł (z 109,80 mld zł), przy wzroście udziału reasekuratorów o 2,78% tj. o 0,15 mld zł (z 5,49 mld zł).

Spadek rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto o 0,47%

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń na życie

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 73,02 mld zł, w tym 1,00 mld zł (1,37% rezerw brutto) stanowił udział reasekuratorów. W porównaniu z 2010 r., stanowiło to spadek rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto o 5,41%, tj. o 4,18 mld zł (z 77,20 mld zł).

Tabela 8. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu I

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	1,17%	1,66%	1,57%	1,26%	1,34%
Rezerwa ubezpieczeń na życie	40,92%	58,19%	49,02%	45,62%	44,56%
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	1,75%	1,98%	2,32%	2,19%	2,02%
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	0,03%	0,05%	0,07%	0,10%	0,12%
Rezerwy na zwrot składek dla członków	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie	1,36%	1,07%	1,00%	0,81%	0,82%
Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	54,76%	37,05%	46,03%	50,02%	51,13%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Na koniec IV kwartału 2011 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń na życie dominującą pozycję zajmują rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące na koniec IV kwartału 2011 r. odpowiednio: 37,34 mld zł (51,13%) i 32,54 mld zł (44,56%).

W dziale I w strukturze rezerw najwyższy udział posiadają rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający

⁶ Udział inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym przekracza 50%.

⁷ Udział inwestycji krajowych w kapitale podstawowym przekracza 50%.

Tabela 9. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu I w podziale na grupy ubezpieczeń

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Grupa 1	39,91%	57,68%	54,75%	47,44%	45,16%
Grupa 2	1,60%	1,43%	1,37%	1,24%	1,30%
Grupa 3	55,54%	37,68%	40,42%	48,44%	50,41%
Grupa 4	1,14%	1,07%	1,21%	1,18%	1,35%
Grupa 5	1,80%	2,13%	2,25%	1,69%	1,77%
Reasekuracja czynna	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto na koniec IV kwartału 2011 r. wyniosła 36,27 mld zł, w tym 4,64 mld zł (12,79% rezerw brutto) stanowił udział reasekuratorów.

W porównaniu z IV kwartałem 2010 r., stanowiło to wzrost rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto o 11,23%, tj. o 3,66 mld zł (z 32,60 mld zł).

Tabela 10. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu II

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	35,07%	36,85%	38,78%	39,09%	41,31%
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	61,17%	59,87%	57,85%	57,94%	55,71%
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	0,14%	0,16%	0,17%	0,19%	0,22%
Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	3,19%	3,06%	3,17%	2,77%	2,76%
Rezerwy na zwrot składek dla członków	0,05%	0,06%	0,03%	0,01%	0,00%
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie	0,38%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Na koniec IV kwartału 2011 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące na koniec IV kwartału 2011 r. odpowiednio: 20,20 mld zł (co stanowiło 55,71% rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) i 14,98 mld zł (co stanowiło 41,31% rezerw techniczno-ubezpieczeniowych). W porównaniu ze stanem na koniec IV kwartału 2010 r. stanowiło to zmianę w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiednio o: (-) 2,23 p.p. oraz o 2,22 p.p. (z 57,94% oraz z 39,09%). Zmiany wysokości tych rezerw w liczbach bezwzględnych w stosunku do IV kwartału 2010 r. wyniosły 1,31 mld zł (tj. wzrost o 6,95% z wartości 18,89 mld zł) i 2,24 mld zł (tj. wzrost o 17,54% z wartości 12,74 mld zł).

W dziale II w strukturze rezerw techniczno – ubezpieczeniowych najwyższy udział posiada rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Tabela 11. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu II w podziale na grupy ubezpieczeń

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Grupa 1	2,29%	2,72%	2,82%	2,76%	2,62%
Grupa 2	0,30%	0,52%	0,55%	0,61%	0,76%
Grupa 3	10,98%	10,50%	9,33%	9,34%	9,53%
Grupa 4	0,04%	0,03%	0,06%	0,11%	0,11%
Grupa 5	0,04%	0,05%	0,09%	0,11%	0,25%
Grupa 6	0,90%	1,01%	0,87%	0,76%	0,50%
Grupa 7	0,28%	0,22%	0,21%	0,18%	0,18%
Grupa 8	4,17%	4,15%	4,09%	5,74%	5,73%
Grupa 9	3,70%	3,64%	3,79%	4,16%	4,62%
Grupa 10	60,94%	60,04%	59,72%	58,12%	57,48%
Grupa 11	0,08%	0,07%	0,08%	0,07%	0,08%
Grupa 12	0,20%	0,19%	0,19%	0,12%	0,12%
Grupa 13	9,29%	9,31%	8,97%	8,10%	8,78%
Grupa 14	2,25%	2,24%	2,62%	2,18%	2,12%
Grupa 15	0,83%	0,90%	1,17%	1,19%	1,21%
Grupa 16	1,07%	1,64%	2,46%	3,02%	2,75%
Grupa 17	0,10%	0,14%	0,19%	0,35%	0,27%

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Grupa 18	0,28%	0,32%	0,42%	0,52%	0,62%
Reasekuracja czynna	2,25%	2,29%	2,38%	2,56%	2,28%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.7. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Analizie poddane zostało kształtowanie się wskaźników wypłacalności zakładów ubezpieczeń określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej.

Zgodnie z art. 146 ust. 1⁸ ustawy o działalności ubezpieczeniowej zakład ubezpieczeń zobowiązany jest do posiadania środków własnych w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny.

- Środki własne stanowią bufor bezpieczeństwa dla działalności zakładu ubezpieczeń. Odpowiadają one wysokości aktywów zakładu ubezpieczeń z wyłączeniem aktywów przeznaczonych na pokrycie wszelkich przewidywalnych zobowiązań, wartości niematerialnych i prawnych, aktywów z tytułu odroczonego podatku oraz aktywów finansujących inwestycje w ramach ubezpieczeniowej grupy kapitałowej i konglomeratu finansowego.
- Margines wypłacalności określa globalne dodatkowe ryzyko, na jakie narażony jest zakład ubezpieczeń ponad ponoszone ryzyko ubezpieczeniowe i ryzyko wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej.
- Kapitał gwarancyjny równy jest jednej trzeciej marginesu wypłacalności, jednak nie mniej niż minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego⁹ (stanowi najczęściej wymóg kapitałowy w przypadku zakładów ubezpieczeń w początkowej fazie działalności).

Środki własne stanowią bufor bezpieczeństwa dla działalności zakładu ubezpieczeń

Zgodnie z art. 154 ust. 1¹⁰ ustawy o działalności ubezpieczeniowej zakład ubezpieczeń obowiązany jest posiadać aktywa spełniające warunki określone w ustawie w wysokości nie niższej niż wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ujęciu brutto. W szczególności ustawa wskazuje, iż aktywa te powinny być w odpowiedni sposób zróżnicowane i rozproszone (zdywersyfikowane).

Na dzień 31 grudnia 2011 r. wszystkie zakłady ubezpieczeń spełniały wymóg pokrycia marginesu wypłacalności/kapitału gwarancyjnego środkami własnymi oraz wymóg w zakresie pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami.

2.7.1. Pokrycie marginesu wypłacalności środkami własnymi

Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi ukształtował się na koniec IV kwartału 2011 r. na poziomie **353,17%**, co oznacza wzrost o 0,15 p.p. w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. (kiedy to wynosił 353,02%). Należy wskazać, iż sektor ubezpieczeniowy wykazuje znaczną nadwyżkę środków własnych w stosunku do wymogów kapitałowych sektora.

Wskaźniki pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi w dziale I wzrósł, natomiast w dziale II zanotował spadek

W przypadku zakładów ubezpieczeń na życie wartość ww. wskaźnika na koniec IV kwartału 2011 r. wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego z 318,34% do 320,68% (tj. o 2,35 p.p.).

⁸ Dotyczy również – zgodnie z art. 223 zt ustawy o działalności ubezpieczeniowej – zakładów reasekuracji

⁹ Minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego zakładów ubezpieczeń ustalana jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2003 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń (Dz. U. Nr 211, poz. 2060, z późn. zm.). W przypadku zakładów reasekuracji zastosowanie mają przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 października 2009 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności zakładów reasekuracji oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla rodzajów reasekuracji (Dz.U. Nr 169, poz. 1330, z późn. zm.).

¹⁰ Dotyczy również – zgodnie z art. 223 zt ustawy o działalności ubezpieczeniowej – zakładów reasekuracji

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi na koniec IV kwartału 2011 r. ukształtował się na poziomie 385,18%, co oznacza spadek o 6,14 p.p. w porównaniu z IV kwartałem 2010 r., kiedy to wynosił 391,32%. Niższy wskaźnik wypłacalności związany jest przede wszystkim z wyższą dynamiką wzrostu marginesu wypłacalności w porównaniu ze wzrostem środków własnych.

2.7.2. Pokrycie kapitału gwarancyjnego środkami własnymi

Wartość wskaźnika pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi na koniec IV kwartału 2011 r. wzrosła w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. z 954,77% do **973,02%** (tj. o 18,26 p.p.).

Wszystkie zakłady ubezpieczeń posiadały pokrycie kapitału gwarancyjnego środkami własnymi.

W zakładach ubezpieczeń na życie wartość ww. wskaźnika na koniec IV kwartału 2011 r. wzrosła w porównaniu z 2010 r. z 862,74% do 886,77% (tj. o 24,03 p.p.). Wzrost wartości wskaźnika jest przede wszystkim konsekwencją zmniejszenia się marginesu wypłacalności.

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi ukształtował się na koniec IV kwartału 2011 r. na poziomie 1057,52%, co oznacza wzrost w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. o 1,55 p.p. (kiedy to wynosił 1 055,98%). Wzrost wartości wskaźnika jest przede wszystkim konsekwencją wzrostu środków własnych.

2.7.3. Pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami spełniającymi warunki określone w ustawie

Wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dopuszczalnymi aktywami ukształtował się na koniec IV kwartału 2011 r. na poziomie **112,88%**, co stanowi spadek o 0,52 p.p. w porównaniu z IV kwartałem 2011 r. (kiedy to wynosił 113,40%).

W zakładach ubezpieczeń na życie wartość ww. wskaźnika na koniec IV kwartału 2011 r. nieznacznie spadła z 109,06% do 107,94% (tj. o 1,12 p.p.) w porównaniu z IV kwartałem 2010 r.

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość tego wskaźnika spadła w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. z 123,67% do 122,82% (tj. o 0,85 p.p.).

Tabela 12. Środki własne, margines wypłacalności i kapitał gwarancyjny (w mln zł)

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Dział I					
Środki własne	10 602,36	10 605,00	12 709,46	12 368,08	11 888,59
Margines wypłacalności	3 052,53	3 711,05	3 673,66	3 885,21	3 707,28
Środki własne na pokrycie marginesu wypłacalności do marginesu wypłacalności	347,33%	285,77%	345,96%	318,34%	320,68%
Środki własne na pokrycie kapitału gwarancyjnego	10 602,40	10 605,00	12 709,46	12 368,08	11 888,59
Kapitał gwarancyjny	1180,77	1343,96	1355,68	1433,58	1340,67
Środki własne na pokrycie kapitału gwarancyjnego do kapitału gwarancyjnego	897,92%	789,08%	937,50%	862,74%	886,77%
Aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	71 535,70	77 107,68	77 566,74	84 191,18	78 819,37
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	65 724,83	71 004,33	71 240,36	77 198,39	73 019,92
Pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami spełniającymi warunki ustawowe	108,84%	108,60%	108,88%	109,06%	107,94%

Wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi w dziale I i dziale II odnotował wzrost.

Wyszczególnienie	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11
Dział II					
Środki własne	18 562,49	20 182,70	12 223,13	13 765,27	14 488,00
Margines wypłacalności	2 773,61	3 131,37	3 360,31	3 517,64	3 761,32
Środki własne na pokrycie marginesu wypłacalności do marginesu wypłacalności	669,25%	644,53%	363,75%	391,32%	385,18%
Środki własne na pokrycie kapitału gwarancyjnego	18 553,37	20 172,97	12 219,33	13 765,27	14 472,97
Kapitał gwarancyjny	1061,59	1168,37	1243,96	1303,56	1368,57
Środki własne na pokrycie kapitału gwarancyjnego do kapitału gwarancyjnego	1747,69%	1726,59%	982,29%	1055,98%	1057,52%
Aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	36 998,08	41 382,84	33 414,60	40 320,16	44 541,97
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	24 229,10	26 941,41	28 922,27	32 602,42	36 265,29
Pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami spełniającymi warunki ustawowe	152,70%	153,60%	115,53%	123,67%	122,82%
Ogółem					
Środki własne	29 164,85	30 787,69	24 932,59	26 133,35	26 376,59
Margines wypłacalności	5 826,15	6 842,42	7 033,97	7 402,86	7 468,60
Środki własne na pokrycie marginesu wypłacalności do marginesu wypłacalności	500,59%	449,95%	354,46%	353,02%	353,17%
Środki własne na pokrycie kapitału gwarancyjnego	29 155,76	30 777,96	24 928,79	26 133,35	26 361,56
Kapitał gwarancyjny	2 242,36	2 512,33	2 599,64	2 737,14	2 709,24
Środki własne na pokrycie kapitału gwarancyjnego do kapitału gwarancyjnego	1300,23%	1225,07%	958,93%	954,77%	973,02%
Aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	108 533,78	118 490,52	110 981,34	124 511,34	123 361,34
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	89 953,93	97 945,74	100 162,63	109 800,81	109 285,21
Pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami spełniającymi warunki ustawowe	120,65%	120,98%	110,80%	113,40%	112,88%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3. Plany finansowe zakładów ubezpieczeń na IV kwartał 2011 r. i ich realizacja

3.1. Realizacja planów finansowych za IV kwartał 2011 r.

Porównując wyniki sektora ubezpieczeń w IV kwartałach 2011 r. z planami finansowymi zakładów za ten okres należy wskazać, że - z perspektywy sektora ubezpieczeń ogółem - osiągnięte pozycje finansowe są zbieżne z zaplanowanymi.

Realizacja planów finansowych w IV kwartałach 2011 r. dla sektora ubezpieczeń na życie przebiegała następująco:

- w zakresie sumy bilansowej w wysokości 92,60% wartości planowanej,
- w zakresie składki przypisanej w wysokości 100,42% wartości planowanej.

Realizacja planów finansowych w IV kwartałach 2011 r. dla sektora ubezpieczeń majątkowych i osobowych kształtowała się następująco:

- w zakresie sumy bilansowej w wysokości 101,75% wartości planowanej,
- w zakresie składki przypisanej w wysokości 105,82% wartości planowanej.

Tabela 13. Realizacja planów finansowych zakładów ubezpieczeń w zakresie pozycji bilansowych

Wyszczególnienie	Wynik (w mln zł)	Plan (w mln zł)	Realizacja planu
Dział I			
Suma bilansowa	89 859	97 045	92,60%
Lokaty (pozycja B bilansu)	47 329	48 947	96,69%
Kapitał własny	12 766	13 558	94,16%
Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe brutto	73 020	79 785	91,52%
Dział II			
Suma bilansowa	56 275	55 309	101,75%
Lokaty (pozycja B bilansu)	45 414	44 840	101,28%
Kapitał własny	18 204	19 734	92,25%
Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe brutto	36 265	34 426	105,34%
Ogółem			
Suma bilansowa	146 134	152 354	95,92%
Lokaty (pozycja B bilansu)	92 743	93 787	98,89%
Kapitał własny	30 970	33 292	93,03%
Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe brutto	109 285	114 211	95,69%

Źródło: Plany finansowe i sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Sektor ubezpieczeń na życie, w zakresie wyniku technicznego osiągnął wyższe od planowanych wartości, natomiast dla wyniku finansowego osiągnął niższe od planowanych wartości. Zakłady ubezpieczeń działu II łącznie wykazały zysk techniczny w wysokości 433 mln zł, przy planowanej wartości 307 mln zł.

Tabela 14. Realizacja planów finansowych zakładów ubezpieczeń w zakresie wyników działalności

Wyszczególnienie	Wynik (w mln zł)	Plan (w mln zł)	Realizacja planu
Dział I			
Składki przypisane brutto	31 849	31 717	100,42%
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	26 069	24 750	105,33%
Koszty akwizycji	4 005	4 085	98,04%
Koszty administracyjne	1 631	1 650	98,86%
Wynik techniczny	3345	3 315	100,90%
Zysk (strata) netto	2 922	3 241	90,16%
Dział II			
Składki przypisane brutto	25 301	23 910	105,82%
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	13 740	13 401	102,53%
Koszty akwizycji	5 362	5 156	104,00%
Koszty administracyjne	1 937	2 164	89,52%
Wynik techniczny	433	307	140,97%
Zysk (strata) netto	3 209	3 434	93,45%

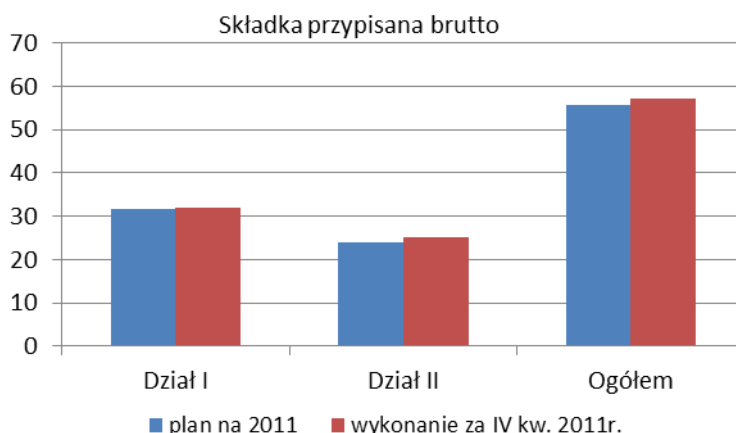
Wyszczególnienie	Wynik (w mln zł)	Plan (w mln zł)	Realizacja planu
Ogółem			
Składki przypisane brutto	57 150	55 627	102,74%
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	39 809	38 150	104,35%
Koszty akwizycji	9 367	9 241	101,37%
Koszty administracyjne	3 568	3 813	93,56%
Wynik techniczny	3 778	3 622	104,30%
Zysk (strata) netto	6 131	6 675	91,85%

Źródło: Plany finansowe i sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Przychody zakładów ubezpieczeń

Składka przypisana brutto uzyskana przez zakłady ubezpieczeń za IV kwartał 2011 r. jest o 2,74% (1,52 mld zł) wyższa od planowanej, co wynika przede wszystkim z wyższej o 5,82% (1,39 mld zł) od zakładanej składki w dziale II.

Wykres 6. Składka przypisana brutto – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.

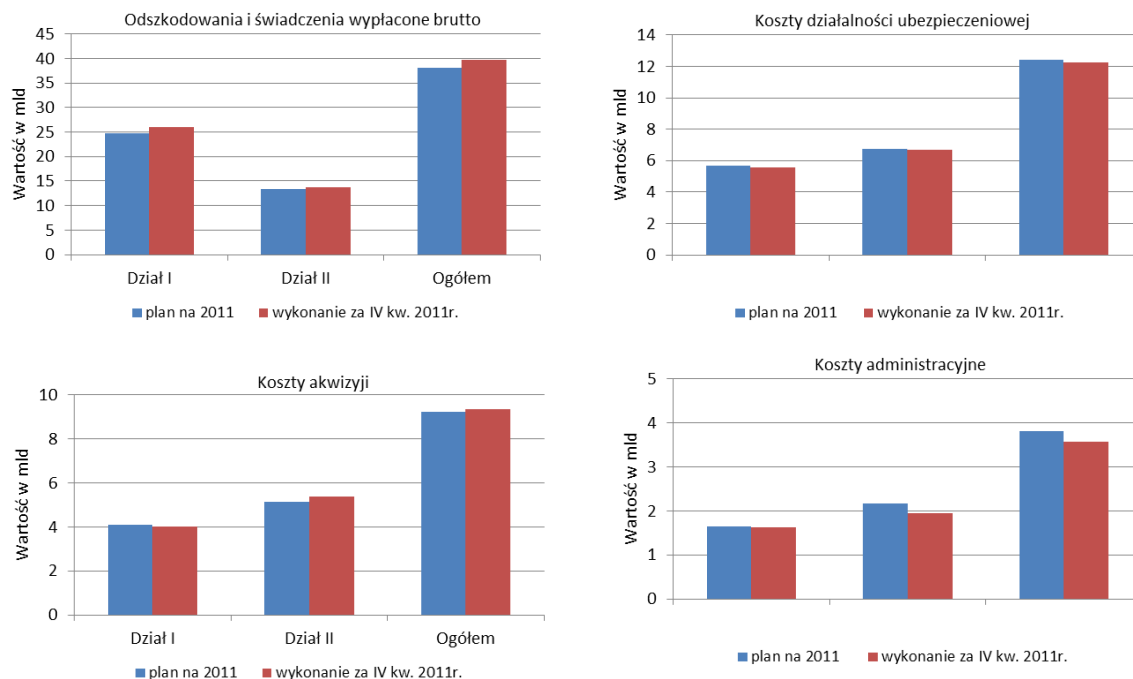
Źródło: Plany finansowe i sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Koszty działalności ubezpieczeniowej

Wypłacone przez zakłady ubezpieczeń odszkodowania i świadczenia brutto są o 4,35% (1,66 mld zł) wyższe od zakładanych. Powyższe stanowi konsekwencję wyższych o 5,33% (1,32 mld zł) od planowanych wypłaconych świadczeń w dziale I.

Koszty działalności ubezpieczeniowej za IV kwartał 2011 r. są o 2,09% (0,12 mld zł) niższe od planowanych. Stanowią je przede wszystkim koszty akwizycji, których wartość za IV kwartał 2011 r. jest o 1,37% (0,13 mld zł) wyższa od planowanej. W dziale I poniesione za IV kwartał 2011 r. koszty akwizycji są o 1,96% (0,08 mld zł) niższe od zakładanych. W dziale II wartość kosztów akwizycji jest o 4,00% (0,21 mld zł) większa od planowanej.

Wykres 7. Koszty zakładów ubezpieczeń – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.

Źródło: Plany finansowe i sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

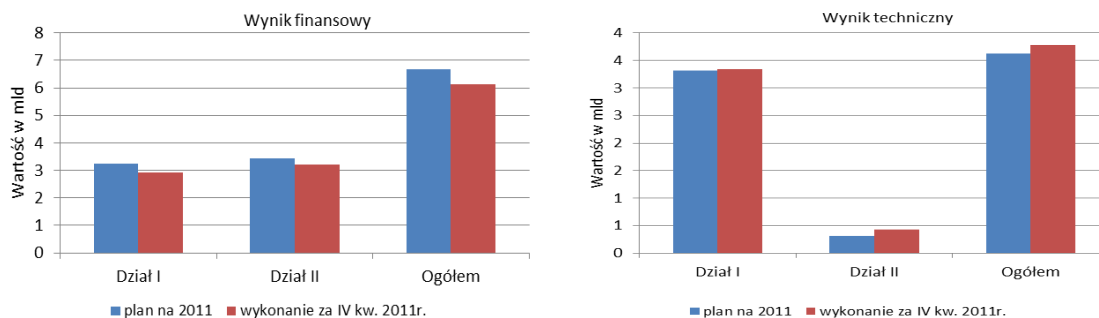
Wyniki działalności

Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń za IV kwartał 2011 r. jest o 4,30% (0,16 mld zł) wyższy od planowanego. Powyższe stanowi konsekwencję wykazanego zysku technicznego zarówno w dziale I, jak i dziale II.

Zysk techniczny w znaczącym stopniu wpłynął na uzyskanie przez zakłady ubezpieczeń dodatniego wyniku finansowego. Jednak wynik ten w IV kwartałach 2011 r. był o 8,15% (0,54 mld zł) niższy od wyniku planowanego przez zakłady.

Sektor ubezpieczeń na życie w zakresie wyniku technicznego osiągnął wyższą od planowanej wartość (o 0,90%) natomiast w przypadku wyniku finansowego niższą od planowanej wartość (o 9,84%). Również zakłady ubezpieczeń działu II wykazały wyższe od planowanych wartości dotyczące zysku technicznego (o 40,97%) i niższe wartości dotyczące wyniku finansowego (o 6,55%).

Wykres 8. Wynik techniczny i finansowy zakładów ubezpieczeń – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.

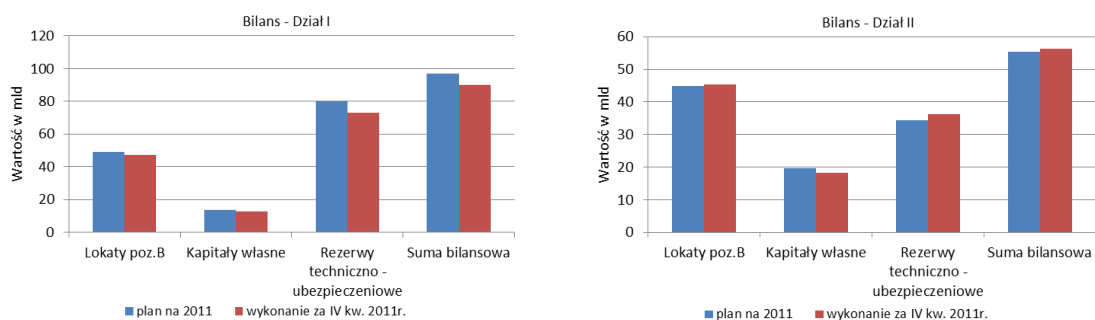

Źródło: Plany finansowe i sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Bilans

Planowana suma bilansowa odbiegała od zrealizowanej o 4,08% (w dziale I była niższa o 7,40% - 7,19 mld zł, natomiast w dziale II była większa o 1,28% - 0,97 mld zł).

Wykres 9. Bilans zakładów ubezpieczeń – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.

Źródło: Plany finansowe i sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Spis tabel

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń o największych udziałach w rynku (mierzonym wielkością składki przypisanej brutto) po IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.	11
Tabela 2. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł)	15
Tabela 3. Wybrane elementy rachunku technicznego oraz rachunku zysków i strat w dziale I w IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.	17
Tabela 4. Wybrane elementy rachunku technicznego oraz rachunku zysków i strat w dziale II w IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.	18
Tabela 5. Główne pozycje aktywów zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w latach 2007-2011	20
Tabela 6. Struktura lokat zakładów ubezpieczeń w latach 2007-2011.....	20
Tabela 7. Główne pozycje pasywów zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w latach 2007-2011.....	21
Tabela 8. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu I	22
Tabela 9. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu I w podziale na grupy ubezpieczeń	23
Tabela 10. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu II ...	23
Tabela 11. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń działu II w podziale na grupy ubezpieczeń	23
Tabela 12. Środki własne, margines wypłacalności i kapitał gwarancyjny (w mln zł)	25
Tabela 13. Realizacja planów finansowych zakładów ubezpieczeń w zakresie pozycji bilansowych	27
Tabela 14. Realizacja planów finansowych zakładów ubezpieczeń w zakresie wyników działalności ...	27

Spis wykresów

Wykres 1. Wartość składki przypisanej brutto w IV kwartałach w latach 2007-2011.....	8
Wykres 2. Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń w IV kwartałach w latach 2007–2011	14
Wykres 3. Wynik finansowy netto zakładów ubezpieczeń w IV kwartałach 2007-2011	16
Wykres 4. Źródła poprawy/pogorszenia wyniku finansowego w dziale I w IV kwartałach 2011 r. w porównaniu z rokiem poprzednim.....	17
Wykres 5. Źródła poprawy/pogorszenia wyniku finansowego w dziale II w IV kwartałach 2010 r. i 2011 r.	18
Wykres 6. Składka przypisana brutto – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.....	28
Wykres 7. Koszty zakładów ubezpieczeń – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.....	29
Wykres 8. Wynik techniczny i finansowy zakładów ubezpieczeń – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.	29
Wykres 9. Bilans zakładów ubezpieczeń – plan i wykonanie na IV kw. 2011 r.....	30

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl